

# מנחות עט

משה שווערד

## 1. שפת אמת מסכת מנחות דף עט עמוד א

בגמ' ואל יוכיח חוץ לזמנו שיש בו כרת נראה הטעם כיון שמרצה לפיגולו לענין כרת [וכן פירש"י כת"י אבל פירש"י דידן אין מובן] משא"כ חוץ למקומו:

## 2. ספר עולת שלמה

דף עט בגמרא ואל יוכיח חוץ לזמנו שבכרת וכו' אינו מובן  
הדרכה כיון דחומר הוא שבכרת טפי אית  
לן לומר שלא יקדש הלחם וי"ל דהתורה והדר וכו' בסו"ד כתבו  
דלכך בחוץ לזמנו חס עלו ירדו ובחוץ למקומו ירדו דבחוץ לזמנו  
מראה לפיגולו ולא בחוץ למקומו. והטעם הוא דבחוץ לזמנו יש בו  
כרת ואינו חייב כרת אלא ח"כ קרב המתיר כמותו וחי לא הוה  
מראה אינו חייב כרת דלא קרב המתיר כמותו אבל בחוץ למקומו  
ליכא אלא פסול לבד דאינו חייב כרת ולא בעינן קרב המתיר  
כמותו ואינו מראה. ועיין במל"מ (פ"ח מה' פהמו"ק ה"ז) שנסתפק  
בזה חי בעינן בחוץ למקומו קרב המתיר כמותו ומהתוס' הכא  
נראה להדיא דלא בעינן. ומעתה זהו כונת הגמ' דחוץ לזמנו שבכרת  
ומראה לפיגולו ולכך קדש הלחם אבל בחוץ למקומו ליכא כרת  
ואינו מראה:

## 3. שפת אמת מסכת מנחות דף עט עמוד א

שם בגמ' ועוד נדוננו משלא לשמו דפסול ואין בו כרת הך פסול צ"ל דלא עלה לבעלים לשם חובה דהא שלא לשמו כשר  
ואפשר לפמ"ש לעיל להסתפק דשחיטה שלא לשם לחם פסול לגמרי כיון דלא קידש הלחם וליכא תודה בלי לחם י"ל דלזה  
נתכוין ר"י מיהו אין זה מספיק כיון דבלי חסרון דלחם הי' כשר לא שייך לומר דדומה להנך פסולי דשלא בזמנו ושלא  
במקומו:

## 4. ספר איזהו מקומן

אמר זעירי אין הנסכים מתקדשין אלא  
בשחיפת הזבח וכו':  
בדברי זעירי ובמהלך הגמ' מצינו כמה  
ביאורים במפרשים:  
א. הרש"י כת"י, וכן הרש"י שלמעלה (נפי'  
'ז), והרע"ב במשניות, ותוס' לעיל ט.  
מפרשים - דקודם שחיטת הזבח לא נתקדשו  
כלל בכלי אפילו לענין ליפסל בלינה [ויקדשו  
בכלי דקתני מתני' לאו דוקא - רש"י כת"י  
והרע"ב],

ומקשה הגמ' "מאי לאו דאיפסיל בשחיטה"  
דלא מתקדשו הנסכים בשחיטה ואפ"ה קתני  
דנפסלין בלינה. וראה בחי' הגר"ז שדן  
באיזה פסול בשחיטה איירי, דאי שחטה חוץ  
לזמנה או חוץ למקומה הלא תנן לעיל עח:  
דקידש הלחם וה"נ קדשו הנסכים, ושחיטת  
דרום הרי לא שייכת בקדשים קלים, ועוד  
די"ל דחשיב פסולו בקדש ומקדש הנסכים,  
ומסיק דצ"ל דאיירי ששחטו קודם פתיחת  
דלתות ההיכל דאו לא קדש הלחם והנסכים,  
וצ"ע, ועי' חזו"א (יט. כד).

## 5. ספר איזהו מקומן

ב. פירוש התוס' (כאן, ולעיל טו:) וכן משמע פירוש רש"י לעיל מד: - דודאי משנתקדשו בכלי חלה קדושת הגוף ליפסל בלינה, וקידוש דשחיטת הזבח מהני לעשות זיקה דאי אפשר לשנותן לזבח אחר. וביאור קושית הגמ' "מאי לאו דאיפסיל בשחיטה" - ראה מה שביארו תוס' לעיל סוף טו:, ובאופן אחר מבאר השטמ"ק כאן (ו').

## 6. ספר איזהו מקומן

ה. בדעת הרמב"ם בענין זה: הנה הכס"מ (פסוקה"ק יג. ו.) ביאר שדעת הרמב"ם שם כפירוש"י (בלשון ז') דקודם שחיטת הזבח לא נתקדשו אף ליפסל בלינה, ותמה עליו התוי"ט דבהדיא כתב הרמב"ם (מעשה"ק ג. יג.) דמשנתן הנסכים בכלי שרת נפסלו בלינה, עיי"ש שתמה עוד על הכס"מ. וכ"כ ברה"ז שדעת הרמב"ם כפירוש תוס' דהכא. אבל אין כן דעת הקר"א עיי"ש בסוף דבריו. וראה עוד באבן האזל (פסוקה"ק יג. ו.) שיהיה טובא בדעת הרמב"ם ובביאור פירושי הרש"י.

## 7. ספר איזהו מקומן

מאי לאו דאיפסיל בשחיטה לא דאיפסיל בזריקה - לאו דוקא בזריקה דהאיכא נמי קבלה והילוך, אלא נקט זריקה שהיא תכלית עבודת הדם, וה"ה בקבלה והילוך, וזהו שדקדק הרמב"ם 'מקבלה ואילך' - תוי"ט (סוד"ה נסכים), וזבח תודה.

## 8. ספר עולת שלמה

ע"ב בגמרא אם הולרכו הולרכו וכו' יש לעיין לפי מאי דקיי"ל אין ברירה היכי מצי השמיטה לקדש הגססים הא' השתא אינו מזכיר אם יהיה הקרבן כשר בזריקה אי לא לפי מאי דמוסיק דאפסיל בזריקה. ונראה דהקלות החושן (בסיומן טא) בד"ה אמנם כדי להבין וכו' הביא בשם ה"ש דדוקא בדבר שאינו עומד להתברר צודאי כגון שני לוגין שאני עתיד להפריש דיכול להיות דלא יפריש לעולם אמרינן דאין ברירה אבל היכא דיתברר צודאי יש ברירה עיי"ש. וה"ל עומד להתברר צודאי אם יהיה הקרבן כשר או לא. עוד י"ל לפמש"כ הרמב"ן הובא בהר"ן דגיטין פ' כל הגט דפלוגתא דברירה אינו אלא במתנה על שני דברים כגון כחוב גט לאיזה שתלא בפתח תחלה דמתנה על זו ועל זו וכן שני לוגין שאני עתיד להפריש דמתנה על כל שני לוגין שבחבית. אבל במתנה על דבר אחד בלבד כמו כחוב גט לאשתי אם תלא בפתח תחלה אפילו למאן דלי"ל ברירה מהני עיי"ש וה"ל אינו מתנה אלא על דבר אחד בלבד:

### 9. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף יא עמוד א

אמר רבה לב בית דין מתנה עליהם. פירוש על התמידין בעת קנייתם שאם לא הוצרכו יהיו לדמיהן, וכשלא הוצרכו אין כאן קדושת הגוף והרי הם כתלויים ועומדים אם הוצרכו אם לאו, ולא שייך הכא לומר דבדאורייתא אין ברירה אלא במתנה על אחת משתי דברים כדמוכחנא בדוכתה במסכת עירובין (ל"ו ב') בס"ד, ומדנקט לישנא דלב בית דין מתנה משמע שאין צריך תנאי מפורש וכמפורש דמי, ודברים כאלו בלב כל אדם והווי דברים, דמסתמא כל מה שיכולין בית דין לתקן בהם יתקנו.

### 10. ספר איזהו מקומן

ב] לב בי"ד מתנה בקרבנות ציבור או גם דיחיד:

הרמב"ם והרע"ב כתבו דדוקא בקרבנות ציבור אמרינן לב בי"ד מתנה, ולפי"ד משנתנו מיירי בקרבנות ציבור, וכן איתא בהדיא ברש"י כת"י כאן (ד"ה לנ ז"ד), וכ"כ תוס' לעיל טו: ד"ה אפשר, ועי' מה שכתבנו שם להקשות בשם העול"ש דבסוגיא בכתובות ק"ו משמע דאף בקרבן יחיד. וראה עוד בשפ"א כאן (ד"ה נגמ' גזירה).

### 11. ספר איזהו מקומן

ג] גדר תנאי בי"ד זה:

כתב הזבח תודה דאין צריך שיתנה הגובר בפירוש בשעה שמקדיש הנסכים, אלא כיון דהוא קרבן ציבור תלוי הדבר בדעת בי"ד והם דעתם דאם לא יצטרך לזבח זה יתקדש לזבח אחר.

וז"ל הריטב"א בשבועות יא: "ומדנקט לישנא דלב בי"ד מתנה משמע שאין צריך תנאי מפורש, וכדמפורש דמי, ודברים כאלו בלב כל אדם והווי דברים, דמסתמא כל מה שיכולין בי"ד לתקן בהם יתקנו" עכ"ל. וראה עוד קה"י בשבועות סי' ח' בגדר תנאי זה.



**בענין לב ב"ד מתנה**

דף י"א מ"מ קשיא וכו' קדושה שבהן לביבן הלכה אמר רבה לב ב"ד מתנה עליוס וכו' וכתב החזן איש מנחות סי' כ"ח סק"ז וכו' וכתב בחז"א זיקין ש"ל כשה ליקוטיוס סי' כ"ד, דלכאורה לפי המבואר בגמרא (גדלים כ"ט) דקדוה"ג לא פקעה בכדי, א"א לפרש הכא שהב"ד מתניס דמה שיתוחר היפקע קדושתו דכא זה א"א להיות דקדוה"ג ל"פ בכדי, ולריך לפרש שהנאי ב"ד הוא על מה שיתוחר שלא יתקדש מתחילה, ואין זה שייך לברירה שיי"ש בחז"א] אך לפ"ז ק"ט היכי חזרין ולוקחין את הקטורת מתרומה חדשה וכו' וכתב שנהפסע מטיקרא בלא קדוה"ג ובקטורת צעינן שיתקדש קדוה"ג בשעת פיעומו וכדאמרינן כרייתו ד"ו א' קודש היא קודש תהי' לכם כל מעשי לא יהיו אלא בקודש וצירושלמי שקלים פ"ד ה"ג פטמה בחולין ריב"ה אמר פסולה ופסק הרמב"ם ז"ל הכי צ"ב מהלכ' כלי המקדש ה"ו דהמפטס את הקטורת בכלי של חולין פסולה וע"ש כ"מ ומל"ג, וכדאמרינן בסוגיין דתנהו במכתשת הוכשרה להפסול צעזויי משום דנתקדשה קדוה"ג וצירושלמי שקלים שם אמרינן אייתי דריב"ה [דאמר שאס פיעמה בחולין פסולה] כשמואל דאמר מכתשת עשו אותה ככלי שרת לקדש, מכ"ז משמע שמתנאי הקטורת שיבא פיעומו בקדוה"ג וא"כ האי מותר שמתמה תנאי לב ב"ד הוצרר שלא הוקדש מעולם בקדוה"ג דקטורת היכי מתכשר כשחזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה.

וצידד מרן לומר דהתנאי ב"ד אינו על למפרע שלא יוקדש המותר מתחילה, אלא לב ב"ד מתנה שכשיבא מותר היפקע קדושתו מכאן ולהבא ואע"פ שקדוה"ג לא

פקעה בכדי זכו כשעדיין ראוי למלווהו אבל כשהינו ראוי למלווהו [כי הכא דקדושה זו שמתקדשת בשנה זו אינה ראויי לשנה הבאה דצעינן מתרומה חדשה] שפיר מלו ב"ד לחתנויי וכעין הא דקדשים שמתו דפקע קדוה"ג ע"ש היטב בחז"א מש"כ עוד צוה ושז הטיר ע"ש מש"כ החוספות מנחות מ"ו א' ד"ה איזו שאס עטון קדושה תגור, וא"כ הכא ג"כ אפי' אי מתמה לב ב"ד רק להבא נפקע הקדושה פקעה הקדושה מכתשת וכו"ל כותפתמה שלא בכלי שרת, ויכיו כשרה כשחזרין ולוקחין אותה מתרומה ונשאר שם צ"ט עיין שם.

ולכאורה מש"כ מרן זללה"ה לפרש עיין לב ב"ד שאינו תנאי לתמפרע אלא להבא שהפקע הקדוה"ג בזמן שלא יבא לרך למלווהו זה יתכן לשאר פוסקים אבל החוס' מנחות לא מפרשים הכי דבמנחות דף ע"ט ב' גבי הא דהנן הנסכים שקדשו בכי ונמלא זבה פסול אם יש זבה אחר יקרבו עמו אקשינן הא אמר ר"ה שמן שהפרישו לשום מנחה זו פסול למנחה אחרת ומשי לב ב"ד מתנה וכו', ואקשינן דיתני ב"ד דליפקו לחולין [ולמה דוקא לזבה אחר] ומשי גזירה כו' ע"ש ובתוס' שם ד"ה ויתני עליהו וליפקו לחולין אע"פ שכבר קודש בכל"ש אפי' תמלי לומר כל"ש מקדשין שלא מדעת ה"מ קודש אצל חולין לא מקדשי עכ"ל פי שהוקשה להתוס' מה מהני תנאי ב"ד לדעתה שיבא זבה פסול לא נתכוונו להקדיש הא כל"ש מקדשין שלא לדעת להד מד"ה צ"פ לונב וערכה ובכ"ד, ואהא תירצו דכא דכל"ש מקדשין שלא לדעת הוא בדבר שכבר הוקדש קדו"ד למלוה זו וחבר רק קדושה כלי אצל הכא כיון שב"ד מתניס שהוא חולין הא ודאי דכל"ש אינו מקדש חולין [וכ"כ ל"ל הכא בקטורת דאמרי' לב ב"ד מתנה ולא תקשה אכתי למד"ה כל"ש מקדשין שלא לדעת מאי מהני

ולכאורה מש"כ מרן זללה"ה לפרש עיין לב ב"ד שאינו תנאי לתמפרע אלא להבא שהפקע הקדוה"ג בזמן שלא יבא לרך למלווהו זה יתכן לשאר פוסקים אבל החוס' מנחות לא מפרשים הכי דבמנחות דף ע"ט ב' גבי הא דהנן הנסכים שקדשו בכי ונמלא זבה פסול אם יש זבה אחר יקרבו עמו אקשינן הא אמר ר"ה שמן שהפרישו לשום מנחה זו פסול למנחה אחרת ומשי לב ב"ד מתנה וכו', ואקשינן דיתני ב"ד דליפקו לחולין [ולמה דוקא לזבה אחר] ומשי גזירה כו' ע"ש ובתוס' שם ד"ה ויתני עליהו וליפקו לחולין אע"פ שכבר קודש בכל"ש אפי' תמלי לומר כל"ש מקדשין שלא מדעת ה"מ קודש אצל חולין לא מקדשי עכ"ל פי שהוקשה להתוס' מה מהני תנאי ב"ד לדעתה שיבא זבה פסול לא נתכוונו להקדיש הא כל"ש מקדשין שלא לדעת להד מד"ה צ"פ לונב וערכה ובכ"ד, ואהא תירצו דכא דכל"ש מקדשין שלא לדעת הוא בדבר שכבר הוקדש קדו"ד למלוה זו וחבר רק קדושה כלי אצל הכא כיון שב"ד מתניס שהוא חולין הא ודאי דכל"ש אינו מקדש חולין [וכ"כ ל"ל הכא בקטורת דאמרי' לב ב"ד מתנה ולא תקשה אכתי למד"ה כל"ש מקדשין שלא לדעת מאי מהני

הא דלב ב"ד אינו מקדש הא כל"ש מקדשין בלא דעת וי"ל דהכא הו"ל כחולין כיון דהתנאי ב"ד הוא לדמי נסכים כדמסיק וכדפירש"י ז"ל לרקושי פחים א"כ אינו שייך כלל למלוות קטורת ולגבי מלוות קטורת הו"ל כחולין שאין כל"ש מקדש חולין ודוקא כשכבר הוקדש קדו"ד למלוה זו [למה שהכל"ש מקדשו קדוה"ג] כגון שהוקדש למנחה רק דהו"ל קדו"ד כל זמן שלא הוקדש בכלי ואהא מהני כל"ש ולחד מד"ה אפי' שלא לדעת אצל שהכל"ש הקדש לקדושה אחרת ממה שהוא קדוש בקדושה פה זה א"א וכו' דלא מקדש חולין, וכ"ז ציאר מרן ז"ל בחז"א מנחות סי' כ"ז ס"ק ב'.

ועכ"פ מדברי התוס' אלו דמנחות ע"ט מבואר דמפרשים עיין לב ב"ד מתנה דהיינו שלמפרע לא תחול הקדושה ומש"ה הקשו דאכתי למד"ה כל"ש מקדשין שלא לדעת מה מהני הא דב"ד אינס מתכווניס שיתקדשו ותירצו כו"ל אצל לפי דרך מרן ז"ל כאן דהתנאי ב"ד הוא שהפקע הקדושה מכאן ולהבא כדן קדשים שמתו אין מקום כלל לדון כאן מענין כל"ש מקדשין שלא לדעת דהא באתמא נתקדש גם לדעת רק שמי"מ יכולים ב"ד להפקיע הקדושה היבא שלא יתערכו למלוות, וא"כ לשיטת התוס' דמנחות הדק"ה לכיון דהוצרר למפרע שלא נתקדש מעולם בקדושה קטורת הו"ל כפיעוס בחולין דפסול ויכיו חזרין ולוקחין מתרומה חדשה למלוות קטורת \*).

(\* צוה"כ בענין לב ב"ד מתנה אי היינו דעקר הקדושה לומר [כשחירע לבסוף התי גוונא שעלי לב ב"ד ונתנה], לכאורה הכי משמע מדברי התוס' חולין ד"ה צמד"ה תטת צוה"כ הא דלא חזרין תטת קרי' רחונא לענין שחא אסורה בגזיה ועודה אחר פדיון כו' א"ג מה שפדית היינו משום שלב ב"ד ונתנה וכו' ובכוונה כ"פ דר"ל דעקרה הקדושה לומר ולכן אין ויקום לחסור בגזיה ועודה אחר פדיון.

### 13. ספר איזהו מקומן

תמידין שלא הוצרכו לציבור לדברי ר"ש  
אין נפדין תמימים - רש"י  
שלמעלה בפירוש קמא מפרש דתמידין הללו  
היינו כגון אותן ארבעה שהיו נשארין בסוף  
השנה מתרומה הישנה שהרי אין פוחתין  
מששה טלאים מבוקרים בלשכה וכל יום  
נוטלים שנים ונותנים שנים אחרים [עי' לעיל  
מט:], וכיום האחרון נוטלין שנים ונשתיירו  
ארבעה. וכן מפרש הרש"י כת"י, והרש"י  
בזבחים ו:

והקשה השטמ"ק (ד') בשם השר מקוצי  
אמאי לא יקחו אותם ארבעה אחרונים  
מהתרומה החדשה, ועי' בזה מקדש דוד (ס'  
י"ט. ג.) ובהערת מנחת מרדכי שם.  
עוד פירש"י כגון שאבדו והפריש אחרים  
עליהם ונמצאו, ור"ש לטעמיה דקרבנות רגל  
הללו אין קרבין ברגל אחר.

### 14. ספר מקדש דוד - קדשים - סימן יט

ג) ובשבעות (י"א ע"ב) בתמידין שלא הוצרכו לציבור והיינו אותן שנשתיירו מו' טלאים המבוקרים בלשכת הטלאים באחד בניסן שצריך להקריב מתרומה חדשה [והנה הש"מ במנחות (ע"ט ע"ב) הקשה בשם השר מקוצי דיקחו אותם הטלאים מתרומה חדשה ע"ש וק"ל איך אפשר זה האחד בניסן תורמין את התרומה כדאמרינן בשקלים (פ"ג מ"א) בג' פרקים תורמין כו' וכדאמרינן בו ביום הוקם המשכן בו ביום נתרמה התרומה ובאחד בניסן כבר צריך להקריב מן החדשה

ואיך אפשר לקנות קודם ניסן מן החדשה [לר"ש אין נפדין תמימים ואמרינן דמקיצין בהם את המזבח ואמרינן (י"ב). דמודה ר"ש בשערי חטאות שאין מקיצין בגופן אלא בדמיהן גזירה לאחר כפרה אטו קודם כפרה ופי' רש"י ז"ל דשעיר של ר"ח אדר שנאבד ונמצא בניסן דבעינן מתרומה חדשה אין מקיצין המזבח בגופו אלא ירעה וילקח בדמיו עולה ע"ש וקשה איך יקח בדמיו עולה הא חטאת הוא ובגמרא אמרינן דאי לא משום גזירה אטו לפני כפרה היו מקיצין בגופן ואיך משתנה מחטאת לעולה ואע"ג דמותר חטאת קרב עולה אין זו מותר חטאת כיון דראוי לרגל אחר דהא ר"ש ס"ל דאם אבד ברגל זה יקרב ברגל אחר וזה דבעינן מתרומה חדשה הוא רק למצוה ואי נימא כיון דעכ"פ למצוה בעינן מתרומה חדשה חשיב מותר א"כ בתמידין שלא הוצרכו לציבור שנשתיירו מתרומה הישנה דאמרינן לר"ש דמקיצין בהם את המזבח ופי' רש"י ז"ל דר"ש לטעמיה דס"ל דיקרב ברגל אחר ה"נ כיון שזה עולה וזה עולה יקרבו ע"ש וקשה ל"ל ר"ש לטעמיה תיפוק ליה כיון דבאחד בניסן נעשו מותר דצריך להקריב מן החדשה ומותר עולה קרב עולה כדאמרינן במשנה דשקלים (פ"ב מ"ה) היינו דמותר עולת חובה קרבה עולת נדבה א"כ מותר עולת חובה של ציבור קרבה עולת נדבת ציבור שהוא קיין המזבח ול"ל ר"ש לטעמיה וצ"ע:

### 15. חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף י עמוד ב

אמר עולא אמר רבי יוחנן תמידין שלא הוצרכו לציבור נפדין תמימים. פירוש תמידין שלא הוצרכו פירש רש"י ז"ל שהם ארבעה טלאים שנותרו בלשכת הטלאים של תמידין ביום אחרון של אדר, דקיימא לן (ערכין י"ג א') שאין פוחתין לעולם בלשכת הטלאים מששה טלאים שיוכלו לברור מהם שנים לתמיד של שחר ותמיד של בין הערבים לקיים את הכבש האחד המיוחד (מגילה כ"ח א'), וכשנטלו מהם שנים ליום אחרון של אדר נותרו שם ארבעה שלא הוצרכו, שהרי למחרתו בר"ח ניסן אין להם להקריב אלא מתרומה חדשה של שנה הבאה שמתחדשת בניסן, ואיכא דקשיא ליה למה אין לוקחין ביום אחרון של אדר שני טלאים מתרומה ישנה וארבעה בהקפה לצורך מחר, שלא מצינו שלא יוכלו לקנות טלאים משנה זו לשנה אחרת ובלבד שיפרעום מתרומה חדשה, ולאן מילתא היא, כי הגזברים לא היו לוקחין הטלאים ששה ששה שאין עניות במקום עשירות, אלא הם היו לוקחין טלאים לרוב בשנה לקיים מצות הכבש האחד המיוחד ואח"כ נותנין מהם בלשכת טלאים ששה ששה.



שם בגמ', תמידים שלא הוצרכו לציבור. פירש"י  
 בלשון ראשון דהיינו ד' כצעים הנשארים  
 בסוף אדר [שהרי איתא לעיל צפ' התכלת מ"ז  
 ע"צ דאין פוחתין מששה טלאים בכל יום  
 בלשכת הטלאים ומשום דצעי' ציקור ד' ימים  
 ובכל יום לוקח שתיים לתמידין של אותו יום  
 ומחליף בשתיים אחרים ומצקין יעוי"ש, ונמצא  
 דבסוף אדר נשארו ד' טלאים מיותרין שהרי  
 שוב לא יוכל להקריבן מר"ח ניסן דצעי'  
 מתרומה חדשה], וכן פירש"י כת"י דהיינו  
 תמידין שלא הוצרכו לציבור.

והנה בשטמ"ק הקשה ע"ז בשם השר מקוצי  
 ז"ל דיקחו אותם ד' אחרונים מתרומה  
 חדשה. ולכא"ו אינו מובן הרי רק צא' בניסן  
 תורמין את הלשכה והאיך יוכלו לקנות קודם,  
 ותמה בזה צב' "מקדש דוד" סי' י"ט ס"ק  
 ג'. [אבל באמת נלע"ד בכוונת קושית השר ז"ל  
 דר"ל שיקחו הגזברים אותם ד' אחרונים בלשכה  
 ויצקרו אותן ולא יקנוהו אלא אח"כ בר"ח  
 ניסן מתרומה החדשה, אלא שלכא"ו יש להסתפק  
 דשמא הציקור צריך להיות דוקא בשעה שהם  
 שייכים כבר להקדש, ברם נראה דהא ליתא  
 וראי' ברורה ליה מפ' מי שהי' (פסחים ז"ו).  
 דמבואר שם דפסק דורות אין מקחו מצעשור  
 אבל טעון ציקור ד' ימים ולכא"ו אי טעון  
 ציקור ד' ימים הרי ממילא מקחו מצעשור  
 אע"כ דיכול לבקרן אף קודם המקח וזהו  
 שפרש"י שם (ד"ה דכוותי') וז"ל "ואידך הזה  
 ממעט פסק דורות ממקח צעשור אבל מציקור  
 ד' ימים לא ממעט לי' אם לא הפרישו מצעשור  
 יצקר שנים ושלשה טלאים מצעשור ובשעת  
 שחיטה יקח א' מהם" עכ"ל, והיינו כוונתו  
 שיכול לבקר אף קודם ההפרשה, ומש"כ יצקר  
 שנים ושלשה כבר פי' שם ברש"י ש דאם יקח

ויצקר רק א' הו"ל כאילו הקדישו כבר יעוי"ש,  
 ועכ"פ מבואר דא"כ ציקור בשעת הקדש אלא  
 יכול לבקרן אף קודם הקדש.

ושוב הערוני שהטו"א למגילה כ"ט האריך  
 צענין זה אי צריך שיהא הציקור דוקא  
 לאחר ההקדש וראיתי שמציא ג"כ הראי' הנ"ל  
 מפסחים דא"כ ותמה גם על הרש"י בסוגיין  
 אמאי נשאר ד' טלאים בסוף השנה הרי שפיר  
 יוכל לבקרן קודם מקחו וקודם הקדישו ואח"כ  
 בניסן יקחו מתרומה החדשה ויקדישהו, וכפי  
 הנתבאר הוא ממש קושית השר מקוצי ז"ל.

ויש להוסיף עוד דהנה צעמ' צימים האחרונים  
 של השנה לחיזה צורך לקחו טלאים ללשכה  
 הרי בלא"ה לא יוכלו להקריבן כבר מניסן,  
 ועוד מהיכן לקחו להקריב צא' בניסן לדעת  
 החוס' סוכה מ"צ דציקור ד' ימים מעכב  
 דיעבד אעכ"ל כדנתבאר דבסוף השנה לקחו  
 הטלאים וצקרוהו ועדיין לא קנוהו עד א'  
 בניסן מתרומה החדשה, וביישוב דעת רש"י  
 י"ל דלא פלוג חכמים בהתקנה דאין פוחתין  
 מששה טלאים בכל יום ואף שיהי' ללא צורך,  
 ומה שלא עשו באופן הנ"ל שיקחו לצורך ציקור  
 ולא יקנוהו עד ניסן מתרומה החדשה י"ל  
 דלא תמיד שכיח שישיגו טלאים בלא כסף,  
 ומהיכן לקחו להקריב צא' ניסן אי חסר ציקור  
 י"ל דדעת רש"י דציקור לא מעכבי ודלא  
 כדעת החוס' סוכה הנ"ל. וע"ע "גזרת ארי"י"  
 תענית כ"ט שמשגיג ע"ד החוס' בסוכה וס"ל  
 נמי דלא מעכבי.

שם בגמ', לא שנו אלא לאחר כפרה אצל לפני כפרה טעוין לחם, הוי זה רב

אבן הרמז"ס ז"ל צפי"צ מפסוקה"ק הל"ח כתב וז"ל "ולד תודה ותמורתה והמפריש תודתו ואצדה והפריש אחרת תחתי" אס הביאן לאחר שכפר בתודה ראשונה אינן טעוין לחם ואס עדיין לא כפר זה והרי היא וחליפתה כו' עומדות הרי שניהן זריכין לחם" וכו' עכ"ל. מצואר לכאו' מלשונו דכששניהן עומדין כיון שיכול להתכפר באיזה שירצה אף השני טעונה לחם, וכבר תמהו בזה כל האחרונים דזהו ללא כמצואר צקוגיין, ועי' "ליקוטי הלכות" דז"ל לדעת הר"מ דמה שמצואר צרייתא דכששניהן עומדין אין השני טעונה לחם היינו ר"ל דכששניהן מוכנות להביא לעזרה ואז איזה שירצה יביא ולחמה עמה והשני אינה טעונה לחם, אצל לעולם כששניהן עומדין כבר בעזרה שניהן טעוין לחם וזהו שאמר ר' יוחנן "אצל לפני כפרה טעוין לחם" פי' דהיינו כשהשני הי' בעזרה עוד לפני הקרבת הראשון ואז גם השני טעונה לחם, ומה דאמר בגמ' אי לפני כפרה תנינא היינו ר"ל דכיון דקאמר צרייתא איזה מהן שירצה יקריב ולחמה עמה והביא לשניהן בעזרה חל על שתיהן חיוב לחם כן כ' צ"ליקוטי הלכות", אלא שתמה בזה מהא דמצואר לקמן פ' ע"צ הפריש תודתו ואצדה וחזר והפריש אחרת

עמרס אהייא אילימא אחליפי תודת חובה אי לפני כפרה תנינא (פי' כדשנינו לעיל מנין למפריש תודתו ואצדה והפריש אחרת תחתי' ונמצאת הראשונה דאיזה מהן שירצה יקריב ולחמה עמה כו') אי לאחר כפרה תנינא (פי' כדאמר' יכול שתהא שני' טעונה לחם ת"ל יקריבנו אחד ולא שנים) וכו' ומסיק אלא אולד תודת חובה וכו', ומצואר צפשוטת הסוגיא דהמפריש תודתו ואצדה והפריש אחרת תחתי' ונמצאת הראשונה דרק אחת מהם טעונה לחם היינו איזה מהם שירצה אצל השני' אין טעונה לחם וכדמעטי' אחד ולא שנים.

ואמנם כבר כתבו הרבה אחרונים דעת הרמז"ס דמש"כ בהל' ת' "שניהן" טעוין דאין הכוונה שניהן ממש אלא ר"ל איזה משניהם שירצה להקריב בתחילה, כן כ' צשפ"א וכן נוטה צס' "הר המורי" פי"צ מפסוקה"ק ס"ק י"ד (ועיי"ש עוד ס"ק י"ט) וכן רוצה לומר צליקוטי הלכות אלא שכ' דמפיה"מ לא משמע כן, ואינו מוצן כוונתו

## 18. דף על הדף מנחות דף עט עמוד ב

בגמ': אלימא אחליפי תודת חובה.

רש"י (כת"י בפירוש השני) פירש, תודת חובה היינו כגון מפרש בים והיוצא בשיירא וחולה שניצל וכו'.

וכתב חכ"א בקובץ קול התורה (קובץ נ"ה ע' ל"ד): לכאורה מבואר ברש"י דלא כהחת"ס (או"ת סי' נ"א) שדייק מפסוקי תהלים דביורד לים אין חיוב קרבן תודה אלא רק במושב זקנים יהללוהו. ועי' בהגמ"ה שג"כ פירש כן, וכתב כגון מפרש בים "ונסתכן", וכתב הכלי חמדה (קונט' מלואים לפר' ויקרא אות ג') דנראה פשוט וברור דמודה החת"ס בירד לים ונסתכן דצריך להביא תודה דלא גרע מחולה, ואפש"ל דגם כוונת רש"י בנסתכן.

מיהו בחת"ס לכא' מבואר לא כדבריו, אלא דדיבר אפילו כשנסתכן ומשום דגרם לעצמו סכנה הבאה בידי שמים ע"ש.

ובעיקר מש"כ רש"י בלשון ב' הנ"ל והרגמ"ה, תודת חובה היינו מפרש בים ואינך, עי' בשטמ"ק (אות י') שחלק על זה, שלא מציינו שיתחייב בתודה בלי שיאמר הרי עלי.

## 19. ספר איזהו מקומן

**אֲהִיִּיא אֵילִימָא אַחֲלִיפִי תוּדַת חוּבָה וְכוּ':**

האם ארבעה שצריכין להודות חייבין להביא קרבן קרבן תודה:

רש"י שלמעלה מפרש 'תודת חובה': כגון

דאמר הרי עלי, וכן פירש הרש"י כת"י,

ובפירוש השני פירש כגון ארבעה שצריכין

להודות, ותמה עליו השטמ"ק (י') דלא

אשכחן שחייבין אם לא אמרו הרי עלי תודה,

אכן מרש"י הנ"ל משמע דס"ל דאלו ארבעה

מחוייבין בתודה ואפילו לא אמרו הרי עלי,

וכן איתא בתוס' רי"ד ר"ה דף ה: [אמנם

הרגמ"ה בסוגיין גם נקט כגון מפרש בים וכו'

אבל הוסיף דהיינו דקאמר הרי עלי].

עכ"פ לדברי הרש"י ותוס' רי"ד הנ"ל נמצא חידוש נוסף, דחליפי תודה נדבה ע"כ צ"ל דהיינו שמתנדב תודה בסתמא [ואינו מארבעה שצריכין להודות] ואפילו הכי נתפס ע"ז שם תודה, והוא שלא כדברי הרש"ש על רש"י לקמן פ:., ושור"ר שבספר שיח השדה על מנחות (לסגמ"ק סליט"א) הקשה על הרש"ש מתוספתא מפורשת. ובעיקר דברי הרש"י כת"י - ע"ע מש"כ בספר רנת יצחק עה"ת (ויקרא ז. יג.), ובהערה 41 לשטמ"ק החדש.